Staten-Generaal 1/2

Vergaderjaar 2015–2016

33 130 Interparlementaire Conferentie Gemeenschappelijk Buitenlands en Veiligheidsbeleid

G/ Nr. 8

VERSLAG VAN EEN CONFERENTIE

Vastgesteld 17 september 2015

Op 5 en 6 september 2015 vond de halfjaarlijkse interparlementaire EU-conferentie inzake het Gemeenschappelijk Buitenlands en Veiligheidsbeleid (GBVB) en het Gemeenschappelijk Veiligheids- en Defensiebeleid (GVDB) plaats in Luxemburg. Vanuit de Tweede Kamer namen de Leden **Eijsink** (voorzitter van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken en delegatieleider; PvdA), **Vuijk** (VVD) en **Hachchi** (D66) deel en vanuit de Eerste Kamer het Lid **Schrijver** (voorzitter van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken, Defensie en Ontwikkelingssamenwerking en plaatsvervangend delegatieleider; PvdA). Het betrof de laatste interparlementaire conferentie op dit terrein voorafgaand aan het Nederlandse Voorzitterschap van de Europese Unie in de eerste helft van 2016.

Voorafgaand aan de conferentie werd de delegatie ontvangen door de ambassadeur van Nederland in Luxemburg, de heer **Peter Kok**. De delegatie dankt de heer Kok en zijn staf voor de gastvrije ontvangst.

Opening van de conferentie

De conferentie werd op 5 september 2015 geopend met achtereenvolgens toespraken van de Luxemburgse Kamervoorzitter de heer **Mars Di Bartolomeo**, de Luxemburgse BUZA-voorzitter **Henri Kox** en de BUZA-voorzitter van het Europees parlement, de heer **Elmar Brok.**

Toespraak Minister Schmit over Europees Nabuurschapsbeleid

De heer **Nicolas Schmit**, de Luxemburgse Minister voor de relaties met het Europees parlement, pleitte voor herziening van het Europees Nabuurschapsbeleid. De diverse crises rondom Europa – hij noemde daarbij Oekraïne, Libië, Syrië en het vastlopen van het Midden-Oostenvredesproces – nopen tot meer differentiatie en onderscheid tussen de regio's ten oosten en ten zuiden van de EU. Bij die herziening moet ook meer rekening gehouden worden met de specifieke wensen en aspiraties van elke regio ten aanzien van de Europese Unie. De relatie met Rusland vraagt daarbij bijzondere aandacht: enerzijds heeft de EU veel

kst-33130-8
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2015

gemeen met Rusland en is het belangrijk om de samenwerking in multilateraal verband voort te zetten, anderzijds is het cruciaal dat Rusland het volkenrecht respecteert en de bepalingen van de Minsk-overeenkomsten onverkort implementeert.

Hoge Vertegenwoordiger (HV) Mogherini sprak de interparlementaire conferentie toe aansluitend aan haar deelname aan de informele Raad Buitenlandse Zaken, «Gymnich» geheten. Ze deelde openhartig haar bevindingen uit het Gymnich-overleg met de conferentie en stipte daarbij verscheidene actuele punten aan.

De Hoge Vertegenwoordiger benadrukte in haar bijdrage dat beide buurregio's voor de EU even belangrijk zijn, en dat we door de actuele aandacht voor de vluchtelingenstromen de voortdurende strijd in Oost-Oekraïne niet mogen veronachtzamen.

Over de huidige vluchtelingencrisis zei de Hoge Vertegenwoordiger dat het een «stresstest» is voor de EU. De EU zit volgens haar in een identiteitscrisis. Met deze crisis komen we er pas werkelijk achter wat het betekent om één unie te zijn. Volgens haar hangt de toekomst en identiteit van de EU dus af van hoe we omgaan met deze crisis. Daarbij is het belangrijk in de EU de zaken intern goed op orde te hebben. Pas dan kunnen we als EU echt effectief naar buiten toe optreden. De HV was sceptisch over opvang in de regio. Een aantal landen in de regio vangt al vijftig procent van hun huidige bevolkingsaantal op. We zouden volgens haar dus realistisch moeten zijn en moeten bezien wat werkelijk haalbaar is.

Volgens de Hoge Vertegenwoordiger zijn de EU-lidstaten ten aanzien van de vluchtelingencrisis momenteel verenigd op een vijftal terreinen, te weten: het verzekeren van internationale bescherming van de vluchtelingen, grensbewaking, de strijd tegen mensensmokkelaars, de partnerschappen met derde landen en het werken aan de grondoorzaken van de vluchtelingenstromen. Wat we volgens de HV daarentegen vooral nodig hebben is een bundeling van middelen van de EU-lidstaten en sterke politieke wil.

Angelien Eijsink vroeg HV Mogherini welke inhoudelijke bijdrage de nationale parlementen ten aanzien van het GBVB en het GVDB kunnen leveren, bijvoorbeeld in de vorm van «huiswerk». Daarop antwoordde de **Hoge Vertegenwoordiger** dat strategisch denken over de rol van de EU in de regio benodigd is voor het ontwikkelen van de EU-strategie voor buitenlands en veiligheidsbeleid, die in juni 2016 door de Europese Commissie wordt opgeleverd. Ze nodigde de lidstaten uit daarvoor inbreng te leveren.

Discussie over klimaatverandering in de context van veiligheid

Op de tweede dag, 6 september 2015, stond de relatie tussen klimaatverandering en veiligheid centraal. De Luxemburgse Staatssecretaris voor duurzame ontwikkeling, de heer **Camille Gira**, en de heer **Hartmut Behrend**, expert van de *Deutsche Gesellschaft für Internationale Entwicklung*, schetsten de gevolgen van klimaatverandering: verlies van territorium en landbouwgronden, misoogsten en voedseltekorten, mensen die ontheemd raken en hun land ontvluchten, afnemende economische groei, maatschappelijke spanningen en gewapend conflict.

Tweede Kamerlid **Wassila Hachchi** stelde dat de maatregelen gericht moeten zijn op crisispreventie: nemen we de signalen serieus en welke acties ondernemen we vervolgens? De oorzaken van klimaatverandering

moeten geanalyseerd aangepakt worden. Hierin ligt ook een rol voor nationale parlementen, betoogde zij.

Eerste Kamerlid **Nico Schrijver** sloot zich daarbij aan en attendeerde op de productie- en consumptiepatronen in de huidige maatschappij die in veel opzichten weinig duurzaam zijn. De situatie is urgent en vraagt handelen van de overheid. De heer Schrijver wees in dit verband op de recente uitspraak van de Haagse rechtbank in de klimaatzaak van Urgenda tegen de Staat. Hij vroeg of we ons voldoende bewust zijn van de urgentie en welke mitigatie-maatregelen nodig zijn in onze eigen landen om de emissie van broeikasgassen te reduceren.

Staatssecretaris **Gira** benoemde in reactie op deze vragen enkele oplossingen. In de eerste plaats is het noodzakelijk dat de internationale klimaatconferentie in Parijs ambitieuze, bindende klimaatafspraken oplevert. Daarnaast moet de energietransitie bevorderd worden: de EU dient minder afhankelijk te worden van fossiele energie-importen en zelf meer duurzame energie gaan opwekken. Verder is klimaatbewustzijn een zaak voor alle sectoren van de maatschappij: dus niet alleen van regeringen, maar zeker ook van lokale en regionale overheden, non-gouvernementele organisaties en individuele burgers. Voor de overheid moet «duurzaamheid» een horizontaal thema zijn dat op elk beleidsterrein passende maatregelen vergt.

Workshop over de GVDB-conclusies van de Europese Raad d.d. 25-26 juni 2015

In de workshop over het Gemeenschappelijk Veiligheids- en Defensiebeleid werden de recente Europese Raadsconclusies over dit thema en de mogelijke follow-up daarvan besproken. Na inleidingen door de adjunct-secretaris-generaal van de Europese Dienst voor Extern Optreden, de heer **Maciej Popowski**, en door Europarlementariër **Michael Gahler** volgde een discussieronde.

In de discussieronde belichtte Tweede Kamerlid **Ronald Vuijk** het belang van een goede en tijdige betrokkenheid van nationale parlementen bij het GVDB van de Europese Unie. Het is daarbij niet alleen de verantwoordelijkheid van de Europese Unie maar zeker ook van de nationale parlementen zelf om een actieve betrokkenheid bij en ambitieuze inzet voor het GVDB te stimuleren.

Angelien Eijsink gaf als rapporteur een terugkoppeling uit deze werkgroep aan de plenaire vergadering. Mevrouw Eijsink gaf aan dat lidstaten onderling al veel samenwerken op defensiegebied, zoals de Nordefco, Visegrad en Benelux. Echter, deze inspanningen zijn nog lang niet voldoende en er is nog volop ruimte voor meer en intensievere samenwerking, zowel tussen EU-landen onderling als tussen de EU en de NAVO. Een herziening van het Athena-mechanisme zou de lasten van GVDB-operaties eerlijker verdelen tussen de EU-lidstaten. Mevrouw Eijsink pleitte voor «meer inspanningen en meer resultaten» en sloot af met de mededeling dat dit onderwerp ook aan de orde zal komen tijdens de volgende conferentie in Den Haag.

Workshop over migratie

Parlementariërs van Spanje (de heer **Vicente Ferrer**), Portugal (de heer **Antonio Rodrigues**) en Malta (de heer **Luciano Busuttil**) gaven tezamen met de directeur crisismanagement van de Europese Dienst voor Extern Optreden (EDEO) de heer **Pedro Serrano** inleidingen op het onderwerp.

Nico Schrijver stelde een vraag hoe in het kader van Europees-Afrikaanse samenwerking de grondoorzaken van migratie kunnen worden aangepakt. Daarnaast vroeg hij naar de impact van migratie en de vluchtelingencrisis op de toekomst van het Verdrag van Cotonou.

Wassila Hachchi constateerde dat de EU en de internationale gemeenschap momenteel falen en dat het EU-beleid moet worden versterkt. Ze vroeg de leden van het panel of we de impact van de huidige vluchtelingenstromen voldoende beseffen en of we wel voorbereid zijn.

Afsluiting van deze conferentie en aankondiging van de volgende

Tijdens het laatste programma-onderdeel van de conferentie werden de concept-conclusies, die daags ervoor door de delegatieleiders waren besproken, in discussie gebracht. Met de goedkeuring van diverse compromisteksten konden de definitieve conclusies worden vastgesteld en aangenomen. Deze, niet-bindende, conclusies zijn bij dit verslag gevoegd.

De voorzitter van de Luxemburgse commissie Buitenlandse Zaken **Henri Kox** dankte de aanwezigen voor hun deelname. Hij liet weten de inbrengen van parlementen op de thema's veiligheid/defensie en migratie te zullen verzamelen en door te geleiden naar de Hoge Vertegenwoordiger.

Tot slot kondigde **Angelien Eijsink** de volgende conferentie van 6 tot en met 8 april 2016 in Den Haag aan. Ten behoeve van deze conferentie zullen ook de in Luxemburg gesuggereerde onderwerpen, zoals aangegeven in de conclusies, worden betrokken bij de voorbereidingen: migratie- en vluchtelingenbeleid, wapenexport en de herziening van de Europese veiligheidsstrategie, waaronder de mogelijkheid om defensiesamenwerking tussen lidstaten onderling te intensiveren op grond van het Lissabonverdrag (onder andere met «permanent structured cooperation»).

De delegatieleider,
De voorzitter van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken van de Tweede Kamer,
Eijsink

De plaatsvervangend delegatieleider,
De voorzitter van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken, Defensie en Ontwikkelingssamenwerking van de Eerste Kamer,
Schrijver

De griffiers van de delegatie namens respectievelijk de Eerste Kamer en de Tweede Kamer,
Brandsen
Van Haaster